

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ «ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ»

(Μικρά προσθήκη εἰς Α' σ. 124)¹

I

Ἐπενθυμίζω ἑνταῦθα, ὅτι τὸ ὑπ' ἀριθ. 39 (XVII αἰ.) χει/φρον τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ῥουμανικῆς Ἀκαδημίας ἐν Βουκουρεστίῳ περιλαμβάνει τὸ κάτωθι ἄγνωστον καὶ ἀνέκδοτον ἔργον, σχετικὸν μὲ τὸν Ἐνετοτουρκικὸν πόλεμον :

- f. 1 : Βιβλίον ὀνομαζόμενον πάλῃ ἤγουν μάχη τῶν Τουρκῶν μετὰ τοῦ ἐκλαμπρωτάτου μεγάλου αὐθεντοῦ καὶ πριντζίπου τῆς λαμπρωτάτης Βεναιτίας.
- f. 2 : Τοῖς εὐσεβεστάτοις καὶ ὀρθοδοξωτάτοις ἅπασιν χριστιανοῖς ἔλαιος, σωτηρίαν παρὰ τοῦ ἐνὸς ὑμνουμένου τοῦ ἐν Τριάδι θεοῦ παντοκράτωρος Ἰωακείμ ἀρχημανδρίτης Κύπριος ὁ καντζελλιέρης εὖ πράττειν.
- f. 207v Ἐκ σωτηρίου ἀχξέ' ἐν μηνὶ αὐγούστῳ².

Ὁ Δημ. Ροῦσσοσ ἐσημείωσεν ἤδη ὅτι τὸ ἔργον εἶναι ἔμμετρον καὶ θέμα του εἶναι ὁ «Κρητικὸς Πόλεμος»· θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκδοθῆ.

¹) Παρακαλῶ νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ ἐξῆς προσθήκαι ἢ μεταβολαὶ εἰς τὴν Βιβλιογραφίαν, κ.ά.

Εἰς τὴν σ. 127 ὁ ἀριθμὸς 20 ν' ἀπαλειφθῆ τελείως, καθότι δὲν ὑπάρχει τοιαύτη μελέτη τοῦ G. Gerola, ὡς κακῶς εἶχον πληροφορηθῆ.

Παντοῦ ὅπου ἐγράφη Βελούδης νὰ γραφῆ Βελοῦδης.

Περὶ Μπουνιαλῆ γίνεται λόγος καὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Γεωργίου Ἰωάννου Ζαβίρα : Νέα Ἑλλάς ἢ Ἑλληνικὸν Θέατρον, ἐκδοθὲν ὑπὸ Γεωργίου Π. Κρέμου, Ἀθήνησι, 1872, ἐν σ. 418, ὅπου ἀναφέρεται ἡ ἐκδοσις 1681 τοῦ Κρητ. Πολέμου καὶ τοῦ 1711 τῆς Κατανύξεως Ὁφελίμου. Τῆς τελευταίας ταύτης ἐκδοσιν εἶχεν ἐτοιμάσει ὁ Σπ. Π. Λάμπρος, καθ' ἃ πληροφορεῖ ἡμᾶς ὁ Κ. Δυοβουνιώτης, περιγράφων τὸ ὑπ' ἀριθ. ΡΜΔ' Κατάλοιπον, ἀντίγραφον ἐκ τοῦ κώδ. 732 Ἰβήρων, ἐν ΝΕ 17, 1923, σ. 219-20.

Τέλος ἄς προστεθῆ ὅτι βιβλιοκρισίαι τῆς ἐκδόσεως Ξηρουχάκη τοῦ Κρητ. Πολέμου ἐδημοσίευσεν ὁ Σπ. Π. Λάμπρος ἐν ΝΕ 6, 1909, σσ. 124-6.

²) Academia Romana : Manuscrisele Grecesti din Biblioteca Academia Romana de Constantin Litzica, Βουκουρέστι 1900, ἐν σελ. 44. Πρβλ. καὶ τὴν βιβλιοκρισίαν τοῦ Δημοσθένους Ρούσου (μὴ καταγεγραμμένην μεταξὺ τῶν δημοσιευμάτων του ὑπὸ Ε. Π. Φωτιάδου περιοδ. «Γεν. Ἑλλην. Βιβλιογραφία» <Βαγιονάκη> Ἀθ. 1947 Ε' σσ. 11-13) : Manuscrisele Grecesti din Biblioteca Academiei Romane. Notite Critice și Paleografice, ἐν τῷ περ. Nuova Rivista Română 3, 1901, Βουκουρέστι 1901, καὶ ἐν ἀνατύπῳ (σ. 19 τοῦ ἀνατύπου).

II

«Θοῖνος τῆς Κρήτης» σχετικὸς μὲ τὸν αὐτὸν Κρητικὸν Πόλεμον ἐξεδόθη ἐκ χει/φρου τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου, ἀλλὰ στερεῖται ἱστορικοῦ χαρακτῆρος. Συγγραφεὺς του ὁ Γερασῖμος Παλλαδάς Κρής, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας (1638-1710), μετὰ θάνατον ἅγιος, περὶ οὗ δημοσιεύω προσεχῶς ἐκτενέστερον³.

III

Οἱ γνωστότεροι συγγραφεῖς ἱστορικῶν ἐμμέτρων διηγήσεων εἶναι ὁ Ἀνθιμος Διακρούσης Κεφαλλῆν ἱερεὺς καὶ λόγιος, ὁ περὶ οὗ διελάβομεν Μαρίνος Ἰζάνες Μπουνιαλῆς, καὶ ὁ Ἀθανάσιος Πικρὸς (κακῶς ἐπεκράτησε νὰ ὀνομάζεται Σκλήροσ). Εὐκαιρίας δοθείσης, σημειῶ ἐνταῦθα ὅτι τὰ ἀκρίτως ἐπαναλαμβανόμενα ὅτι ὁ Ἀθανάσιος Πικρὸς (ἢ Πικρὸς κατ' ἐξελληνισμόν)⁴ ἦτον ἐξ Ἀμαρίου⁵, δι' ὃ καὶ ἐγράφετο Πικρίδης, εἶναι ἀβάσιμα. Πικρίδης εἶναι ὁ υἱὸς καὶ ἀπόγονος τοῦ Πικροῦ καὶ οὐδὲν πλέον. Τοῦτο δηλοῖ ὁ ἴδιος ἐν τῷ γνωστῷ ἐπιγραμματοικῷ ex libris του:

*Πικρὸς ἐπίκλην, τοῦνομα δ' εἵκελος ἀθανάτοισιν
ἰατρὸς δὲ τέχνην κτήσατο τήνδε βίβλον.*

Οὐχὶ ἀμαριώτης, ἀλλὰ βυζαντιακῆς καταγωγῆς ἦτον ὁ Ἀθανάσιος, τοῦ πάππου του καταφυγόντος ἐν Κρήτη μετὰ τὴν ἄλωσιν (1453).

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

³) Διαχωρίζων τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ Γερασίου Α' Ἀλεξανδρείας (Σπαρταλιώτου) σύγχυσιν.

⁴) Περὶ τοῦ Ἀθ. Πικροῦ πρβλ. Κ. Σάθας: Νεοελλ. Φιλολ. Ἀθ. 1868, σ. 325. Ὁ αὐτὸς Κ. Σάθας: Ἑλληνικὰ Ἀνέκδοτα Β', Ἀθ. 1867, ἐξέδωκεν ἐκ τοῦ αὐτογράφου τοῦ Πικροῦ τὸν μακρὸν ἔμμετρον Κρητικὸν Πόλεμον αὐτοῦ.

⁵) Ἐπίγραμμα τοῦ Ἀθ. Πικροῦ πρὸς τοὺς ἀνακηρυχθέντας διδάκτορας ζακυνθίους Ἰωάννην Μακρῆν καὶ Μάρκον Σιγοῦρον περιέχεται ἐν βιβλίῳ τοῦ 1616 περιγραφομένῳ ὑπὸ Ἐ. Legrand: B H de XVII s., τόμος V, 1903, σσ. 23-32. ἐν σ. 7. Αὐτόθι σ. 30 ἐξ. ὁ Legrand πραγματεύεται περὶ Πικροῦ, συγκεντρῶν τὰς γνωστὰς εἰδήσεις, καὶ παραθέτων ὅσα περὶ αὐτοῦ ὁ ἕγγονος τοῦ ἀδελφοῦ του Νικ. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος: Historia Gymnasii Patavini II σ. 311 ἐπληροφόρησεν. Ὁ Ἀθην. Κώδ. 1218 (Σακκελίων: Κατάλογος σ. 221) περιέχει ἔργα τοῦ Πικροῦ.

⁶) Amaro ἰταλ. ὁ πικρὸς. Περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ τοπωνυμίου Ἀμάρι ἐξ οἴκογεν. ἐπιθ. ὁ Ἀμάρης πρβλ. Στ. Ξανθοῦδίδην: Πόλεις καὶ Ἐπαρχίαι, ΕΕΒΣ Γ', 1926, σ. 52.